

Knjiga ilustracija "Mračni Impulsi"

Jakšić, Antonio

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:553693>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-09**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

Sveučilište Sjever

Završni rad br. 180/MED/2022

Knjiga ilustracija /Mračni Impulsi

Antonio Jakšić, 0336041142

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za umjetničke studije

STUDIJ preddiplomski sveučilišni studij Medijski dizajn

PRISTUPNIK Antonio Jakšić

MATIČNI BROJ 0336041142

DATUM 13.9.2022

KOLEGIJ Ilustracija

NASLOV RADA Knjiga ilustracija "Mračni Impulsi"

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU Book of ilustracions "Obscure Impulses"

MENTOR doc. art. Antun Franović

ZVANJE docent umjetnosti

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. doc.dr. sc. Rosana Ratkovčić, predsjednik povjerenstva
2. doc. art Antun Franović, mentor
3. doc. art. Luka Borčić, član
4. izv. prof. Iva Matija Bitanga, zamjenski član
- 5.

Zadatak završnog rada

BROJ 180/MED/2022

OPIS

Ovaj završni rad artikulira podsvjesne impulse vizualizacijom pripadnih fantazija kroz prikaz pokreta Ero Guro Nansenu. Nastoji se osvjestiti ulogu i važnost kulturno angažirane umjetnosti na drušvo tadašnjeg doba.

Rad se vodi metodama karakterističnim za nadrealizam, pri čemu je Ero Guro pokreat odabrani primjer, s autorefleksijom kao temeljnim postupkom, o čemu govori teoretski dio rada. Praktični vid rada vizualizira impulse iz podsvijesti u digitalnom mediju odabranom jer katalizira umjetnički postupak i disciplinu potrebnu da se poluči željeni efekt.

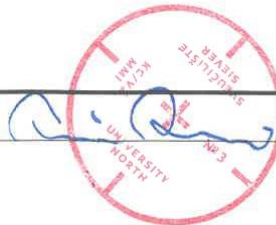
U RADU JE POTREBNO:

- definirati aspekte podsvijesti reflektirane u valstitim fantazijama
- odabrati vid i medij vizualizacije kao temelj praktičnog rada
- pozabaviti se poetikom nadrealizma te radom Freuda i Junga, bitnima za razumjevanje iste
- artikulirati estetiku ero guro pokreta
- izraditi originalne ilustracije u digitalnoj tehnici

ZADATAK URUČEN 13.9.2022

POTPIS MENTORA

SVEUČILIŠTE
SJEVER

Sveučilište Sjever

Odjel za medijski dizajn

Završni rad br. 180/MED/2022

Knjiga ilustracija /Mračni Impulsi

Student

Antonio Jakšić, 0336041142

Mentor

Antin Franović, docent umjetnosti

Koprivnica, rujan 2022. godine

Predgovor

Ovaj završni rad artikulira podsvjesne impulse vizualizacijom pripadnih fantazija kroz prikaz pokreta Ero Guro Nansenu. Nastoji se osvjestiti ulogu i važnost kulturno angažirane umjetnosti na društvo tadašnjeg doba. Rad se vodi metodama karakterističnim za nadrealizam, pri čemu je Ero Guro pokreat odabrani primjer, sa autorefleksijom kao temeljnim postupkom, o čemu govori teoretski dio rada. Praktični vid rada vizualizira impulse iz podsvijesti u digitalnom mediju odabranom jer katalizira umjetnički postupak i disciplinu potrebnu da se poluči željeni efekt.

Sažetak

Rad je pokrenut s ciljem boljeg razumijevanja vlastitog umjetničkog izražaja kroz navedenu literaturu i metode spomenute unutar njih. Rad nudi jedinstveni uvid u podsvjesne impulse umjetnika kao korijen njegovog vizualnog izražavanja. Na povijesnim primjerima prikazuje važnost erotske i dekadentne umjetnosti na razvoj društva kroz širenje onoga što je moguće i onoga što je prihvatljivo. Ilustracije kao praktični dio završnog rada poduprijeti su teorijom Carla Junga i Sigmunda Freuda

Ero Guro, Ero guro Nansensu, Nadrealizam, Ilustracija, Knjiga ilustracija, Erotika, Psihologija,

Summary

The work was initiated with the aim of better understanding of one's own artistic expression through the mentioned literature and methods mentioned within them. The work offers a unique insight into the subconscious impulses of the artist as the root of his visual expression. In historical examples, he shows the importance of erotic and decadent art to the development of society by expanding what is possible and what is acceptable. The illustrations as a practical part of the final work are supported by The Theory of Carl Jung and Sigmund Freud.

Ero Guro, Ero Guro Nansensu, Surrealism, Illustration, Book of illustrations, Erotic, Psychology,

Sadržaj

1. Uvod.....	4
2.1 Ero guro Nansensu i dekadencija.....	5
2.2 Ero guro i cenzura.....	8
2.3 Novi Ero Guro.....	10
3.1 Nadrealizam.....	12
3.2 Metode nadrealizma.....	14
4. Podsvijest kao izvor inspiracija.....	15
5. Refleksija kroz umjetnost.....	18
6. Osobni kreativni procesi.....	19
6.1. Inspiracija.....	19
6.2. Analiza ilustracija.....	20
6.2.1. <i>Ilustracija 01 – Pikachu</i>	20
6.2.1. <i>Ilustracija 02 – Jonny</i>	21
6.2.1. <i>Ilustracija 03 – Kokot</i>	22
6.2.1. <i>Ilustracija 04 – Sjena</i>	23
6.2.1. <i>Ilustracija – 05 Prometheus (Prometej)</i>	24
6.2.1. <i>Ilustracija 06 – M-Nyaa</i>	25
6.2.1. <i>Ilustracija 07 – Perverzna fantazija</i>	26
6.2.1. <i>Ilustracija 08 – Anđeo</i>	27
7. Zaključak.....	28
8. Literatura.....	29
9. Popis slika.....	30

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Antonio Jakšić (*ime i prezime*) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom Knjiga ilustracija "Mračni impulsi" (*upisati naslov*) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

(*upisati ime i prezime*)

Antonio Jakšić

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Antonio Jakšić (*ime i prezime*) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom Knjiga ilustracija "Mračni impulsi" (*upisati naslov*) čiji sam autor/ica.

Student/ica:

(*upisati ime i prezime*)

Antonio Jakšić

(vlastoručni potpis)

.....	29
8. Literatura.....	30
9. Popis slika.....	31

1. Uvod

Podsvijest i um umjetnika oduvijek su fascinirali ljude diljem svijeta. Prema psihologu i psihoanalitičaru Sigmundu Freudu podsvijest i naši snovi skrivaju naše tajne i duboko potisnute aspekte. Ti potisnuti i odbačeni aspekti ponekad izlaze na površinu i raznim oblicima poput snova i impulsa. Kroz snove pred nama se prostire naša podsvijest te otkriva bitne stvari o nama, stvari koje ne znamo ili ne želimo znati. Svatko je imao jedan od onih trenutaka kada misao ili gesta koja se kosi s nama samima i s onime što mi kao osoba jesmo. Ta pojava se naziva frejdovski lapsus te prikazuje direktno i neočekivano djelovanje naše podsvijesti na svijest.

Umjetnici nadrealizam su pridavali veliku važnost nesvjesnom dijelu naše psihe i smatrali su ga velikim izvorom inspiracije i inovacije. Umjetnost ero guro pokreta artikuliraju kako umjetnički impuls nastao u podsvijesti može biti provokativan i jak kada je kombiniran s dobrom umjetničkom disciplinom.

Ovaj rad prikazuje povezanost između podsvijest i umjetnosti. Na primjeru sebe vizualno ću prikazati aspekte svoje podsvijesti koji me inspiriraju.

2.1 Ero guro Nansensu i dekadencija

“Doba Ero Guro Nansens obuhvaća toliko širok spektar interesa i proizvoda, da je postala svojevrsni kulturni koktel. Ne samo da je učvrstio fascinaciju modernim stvarima i futurističkim prikazima Zapada, već je i otkrio impuls za samorefleksiju, abnormalnost, atavizam i natprirodno.”[1]

Slika 1 "Taksi plesačice" u Tokijsko plesnom klubu, oko 1930.

Književnost kasnog 19. i ranog 20. stoljeća karakterizirana je moralnom i društvenom dekadencijom, bitno je napomenuti da je japanska ekonomija drastično stradala kao rezultat Velike Depresije i Velikog Kanto potresa 1923. Toshio dekadencija okarakterizirana je pojavom beskorisnog čovjeka koji je nezainteresiran za politiku i društvo i svoje vrijeme provodi u samozadovoljavanju.

“Akagi Kohei 1916. objavljuje esej "iskorjenjivanje dekadentne književnosti", Akagi je napao brojne mlade pisce s obrazloženjem da njihova “uto einsin,, (dekadentna književnost, literatura o samozadovoljstvu) nije ništa drugo nego samo otrovna, štoviše i vulgarna, besmislima koja potječe pijanstvo i bludnost te veliča popustljiv način života bez ikakve svrhe.” Na to drugi pisac odgovara svojim esejom : “Yasunari Sadao kasnije objavljuje esej pod naslovom "Jutobungaku bokumetsu fukanoron" [o nemogućnosti iskorjenjenja dekadentne književnosti] (1917). Kao odgovor na odlučno Akagijevo odbijanje onoga što se smatralo japanskom dekadentnom literaturom, Yasunari

opravdao tvrdeći da je žanr isprepleten sa socioekonomskom stvarnosti i nudi čitatelju kratki bijeg od njihove oštre stvarnosti.“ [2]

Ovaj sukob jasno naznačuje dvije dominantne strane u književnosti ranog 20. stoljeća, s jedne strane imamo pisce koji se u potpunosti prepuštaju dekadenciji kako bi izbjegli teret stvarnosti a s druge strane imamo pisce koji smatraju svoje suvremenike kao pijane i razvratne budale koji su skrenuli s puta prave književnosti i istinske dekadencije.

Taisho dekadencija odgovara mentalitetu tog doba, kritika modernizma na vrlo suptilan način. U međuratnom razdoblju 1930-ih kulturni fenomen poznat kao Ero Guro Nansensu preveden kao "erotika, groteska, besmislica" čini jezgru dekadencije. Ero guro nansensu obilježen je masovnim konzumerizmom strani i domaćih filmovi. Film kao i književnost pruža svojevrsno utočište gdje osoba može zaboraviti na bol i nerješivost situacije u kojoj se nalaze.

Eiga no Tomo (Prijatelji filma) bio je popularni magazin koji je pokrивao teme poput svakodnevnog života holivudskih glumica i zvjezdanih, modu i trendove zapada, svakodnevni život i intrige holivudskih zvjezdanih. No ono po čemu je bio najpoznatiji i što ga je izdiglo iznad običnog trač magazina usmjerenog prema japanskoj publici jest bogati sadržaj filmskih kritika o zapadnim (američkim i europskim) filmovima kao i japanskoj filmskoj industriji koja doživljava velike promjene u ovom periodu. U svojoj esenciji Eiga no Tomo je bio filmski magazin koji je kroz svoj sadržaj pružao jedinstven pogled u život zapadnog društva i kulture, kroz njegov sadržaj i sadržaj Eiga Hyoron koji je bio više intelektualna i kritička alternativa kroz, njihov sadržaj daje nam uvid u seikatsu.“Seikatsu je sve prožimajući japanski izraz iz 1920-ih i 1930-ih, koji se odnosi na oblikovanje svakodnevnog života.(Seikatsu je izvorno značio "život" ili "življenje", ali do 1930-ih postao povezan sa svakodnevnim potrebama i luksuznim predmetima - odjećom, hranom i prebivalištem).” [1]

Slika 2 Naslovnica magazina "Eiga no tomo"

Pod utjecajem zapadne kulture prikazane u magazinima i masovne vesternizacije jedna od značajnih društvenih promjena je bila pozicija žene u društvu. Žene više nisu samo kućanice i isključivo supruge i majke kojima je jedini posao bio brinuti za obitelji i biti poslužena i pokorna svojemu mužu. Već postaju radnice i više nisu vezane samo za dom. Tu na scenu stupa Moga, skraćeno od Modern Girl (moderna djevojka). "Nije bila ni zagovornica ženskih prava ni sufražetkinja; ipak nije imala namjeru biti rob muškaraca." [1] ovo je definicija moderne djevojke koja objavljena 1924. od strane Kitazawa Shuichi u poznatom magazinu "Josei,, usmjerenom mladim djevojkama i ženama.

Mobo (Modern Boy) ili moderni dečko nije imao preveliku kulturnu preobrazbu poput moderne djevojke. On je bio okarakteriziran kimonom i šeširom koji je simbolizirao njegovo prihvaćanje zapadne kulture, brada ili brkovi kao i geste (uleti, upucavanje, šarmiranje) iz zapadnjačkih filmova. Moga kao slobodna djevojka koja sama bira svoje seksualne i ljubavne partner, odjevena u haljine i suknje umjesto tradicionalnog kimona. Njene noge koje su nekada bile pokrivene sada su vidljive, zavodljiva i moderna moga preuzima ulogu i konotaciju kao sex simbol tog doba. U ranijim periodima zavodljive, provokativne i otvoreno seksualne žene bile su isključivo prostitutke (yujo) te kurtizane i geishe no njima je bilo dozvoljeno otvoreno šarmiranje muškaraca jer to nije dolikovalo dami.

"U Japanu postoji specifičan ero samo za Japan." [1] Ero u ero guro nansensu je predstavljao seksualnost i erotiku, ali ne i sex. Ero je wasei-eigo, posuđenica iz engleskog jezika njeno značenje kao i simbolika nije pozivala na sex kao spolni odnos ili prikaz pornografije već sugerira na grčko podrijetlo rijeci kao ime boga ljubavi Eros-a. Projiciranje seksualnosti i šarma, pokazati ali ne otkriti. Iro ili iroke je s druge strane predstavljao sex kao spolni odnos i pornografsku konotaciju. [1]

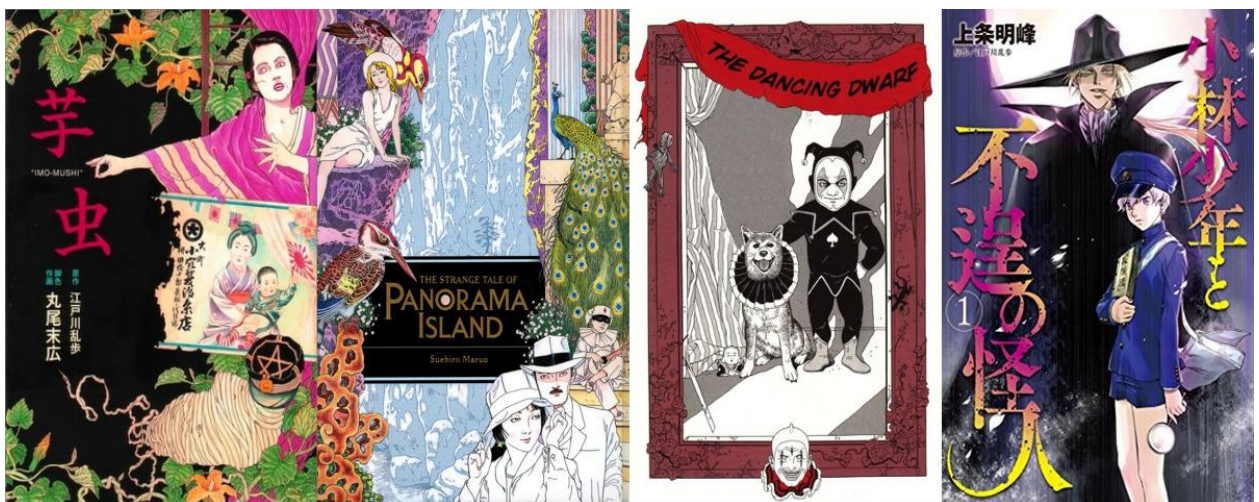
Ta konotacija erotike i ero-a odgovara "chirarizumu" izrazu i "byosen ni yori kairaku" koji kasnije postaju bitni u anime i manga industriji isto tako ova definicija erotike u kasnijim godinama 20. stoljeća pretvara se u žanr anime i mange poznat kao "ecchi" (perverzno, seksualno).

2. 2 Ero guro i cenzura

Kada je nastupila cenzura i vladavina vojske erotika i elementi zapada smatrani su vulgarnim i lošim za japansko društvo. Narod koji je do sada bio u transu zaslijepljen i opijen koktelom ero guro nansensua sad se budi u svijet koji je puno drukčiji no što je bio jučer. U Japanu nije bilo mjesta za ne japansko, zapadnjačka dekadentna književnost, groteskne slike ekspresionističkih filmova i erotika japanskih i holivudskih zvjezdani prikazana u magazinima sada poprimaju drukčije značenje. “Ero film služio je kao opijum.” [3] Japan je postao ovisan o opijatu koji je bio ero guro nansensu. Militarizacije Japana tjera ero guro van s javne scene i duboko ispod površine i opstaje samo kroz privatna i mala okupljanja umjetnika. No s vremenom polako nestaje iz svijesti ljudi i umire. Tek 70-ih i 80-ih ero guro ponovno izlazi na površinu, no nikada nije uspio povratiti veličinu i relevantnost koju je imao u pred ratno doba.

“Vlada je smatrala da su pretjerano erotski materijal opasnim za društvo i osporavali njihov autoritet.” [3] Od samog početka ero guro nansensu je imao svoje protivnike, ljude koji su smatrali da prikazivanje i širenje nemoralnog, seksualnog i izopačenog koruptira društvo, uništava moral mladih ljudi i destabilizirat vlast. Detektivske priče koje su bile objavljivane u magazinima poput Grotesknost (Gurotesuku) i Kriminalna znanost (Hanzai Kagaku) bile su najčešća meta odbora za kontrolu koji je bili dio ministarstva unutarnjih poslova ili veliki protivnici društvenih i umjetničkih promjena toga doba. Među glavnim i naj utjecajnijim piscima kriminalističkih priča bio je Edogawa Ranpo. Iako su njegove detektivske priče ono što ga je učinilo poznatim njegove groteskne priče su nono što ga je učinilo metom cenzure. Njegove dvije najutjecajnije ero guro priče su Gusjenica i Ljudska stolica. [3]

Slika 3 Manga adaptacija priča Edigawe Ranpoa

1929. Ranpo objavljuje "Imomushi" ili "gusjenica". radnja se odvija oko vojnog heroja koji je izgubio obje ruke i noge te sposobnost govora. Kao gusjenica puže kroz kuću i prisjeća se svoje slave tugujući za snagom i ljepotom koju je nekada imao. Njegova žena ga sadistično ismijava i koristi ga kao seksualnu igračku. Ona je ispunjena gađenjem prema onome što je njen muž postao, ali istovremeno dobiva seksualno zadovoljstvo iz njegove bespomoćnosti što dovodi do daljnjeg ranjavanja i osakaćivanja muža. 1939. Ranpo je prisiljen povući priču iz printa i uništiti sve kopije. Susehiro Maruo kasnije adaptira priču u mangu. Prethodeći Imomush je "Ningen Isu," ili "Ljudska stolica" nastala 1925. radnja se odvija oko čovjeka koji se skriva u stolici kako bi moga dirati i uživati u tijelima žena koje sjednu na stolicu. [4]

1941. Japan ulazi u glavnu fazu rata protiv SAD-a. U strahu da postojanje zapadnjačkih utjecaja u obliku magazina i filmova bi moglo utjecati na mentalitet japanskog društva te izazvati sumnju u vladavinu cara. Japansko vlada zabranjuje tiskanja i distribuciju ero guro sadržaja te medija koji u sebi nose anti-imperijalnu poruku. Iako točna godina varira od izvora do izvora 40-te se smatraju krajem ero guro pokreta. Većina pisaca i umjetnika uzimaju poslove kao dizajneri vojne propagande, novinari za strogo regulirane nacionalne novine i slično.

2.3 Novi Ero Guro

Nakon završetka drugog svjetskog rata ekonomija Japana je počela cvjetati, a kako smo i prije vidjeli ekonomsko blagostanje je porečeno razvojem i promjenama u umjetnosti. Tako možemo vidjeti ponovno nastajanje ero guro pokreta. Novi ero guro pokreta se bitno razlikuje od onoga što se smatralo ero guro nansensu 30 godina ranije. Nakon ratnih stradanja javnost nije bila željna daljnjeg horrorra i tame, to jednostavno nisu bila ero guro vremena. Iako šira javnost nije imala preveliki interes u preporod ero guro pokreta, postojali su oni koji su imali interes u stvaranje i konzumiranje takvog sadržaja.

Ero guro pronalazi svojevrzni preporod u pink eiga filmovima, igrani erotski filmovi sa raznovrsnom tematikom od drame, komedije i horrorra. Mnoge priče Ranpove priče su bile adaptirane u filmove, među njima su: "Čudne priče s otoka Panoram" ili "Panorama-to Kidan", "Slijepa zvijer" ili "Moju" i "Crni gušter" ili "Kurotokage". Osim dekadentne književnosti i filmova pojavljuje se specifičan tip ukiyo-e drvoreza poznat kao muzan-e koji odstupa od uobičajih motiva pejzaža, erotike i mitologije prisutnih u japanskim drvorezima. Najraniji primjer takvih drvoreza pojavljuje se 1860. te je bio inspiriran kabuki kazalištem i povijesnim događajima posebno ubojstvima.

1866. godine poznati umjetnici ukiyo-e umjetnici Tsukioka Yoshitoshi i Utagawa Yoshiiku zajedno stvaraju šokantnu seriju muzan-e drvoreza, "Eimei Nijuhasshuuku" poznatu i kao "28 zloglasnih ubojstava" ili "sadistička zbirka krvi" ("28 Notorious murders", ili "The sadistic collection of blood"). 1988. godine poznati mangaka Kazuichi Hanawa i Suehiro Maruo nadopunjuju zbirku i objavljuju pod nazivom "Shin-Eimei Nijuhasshuuku", Krvavi Ukiyo-e ili Nova zlodjela u krv i (bloody ukiyo-e or the new atrocities in blood). Ova zbirka stvara direktnu vezu između erotičnih shunga drvoreza, muzan-e i modernih ero guro manga umjetnika, ova kolekcija služi kao ogledni primjer ero guro pokreta i estetike koju pokret ima. [5]

Umjetnici koji povlače inspiraciju iz ero guro pokreta oblikovali su žanr horrorra te su pridonijeli stvaranju pod kategorije horror mange, guro. Među najbitnijim i naj utjecajnijim umjetnicima su: Suehiro Maruo, Shintaro Kago, Yamamoto Takato i Toshio Saeki.

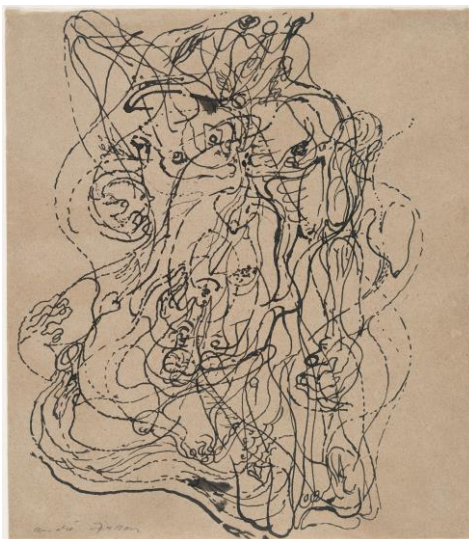

Slika 4 Isječak iz knjige “Krvavi Ukiyo-e “

3. 1 Nadrealizam

Nadrealizam službeno počinje kada dadaistički pisac i kritičar Andre Breton objavljuje “nadrealistički manifesto” 1924. ali smatra se da je pokret bio formiran već 1917. te je bio inspiriran slikama Giorgioa de Chiricoe koji je prikazivao ulice, trgove i urbani pejzaž. Kasnije Chirico napušta taj stil. Nadrealizam vuče svije korijene iz dadaizma no za razliku od dadaizma nadrealizam stavlja fokus na sjedinjenje svijesti i posjesti, tumačenje snova i fantazija koje su činile njihovu stvarnost, “apsolutnu stvarnost, nadrealnost.” Kako je dada pokret dolazio kraju njemački dadaist Max Ernest seli se u Pariz i ostvaruje velik utjecaj na Bertonea kroz svoj portfolio radova. Breton je imao vrlo dobro razumijevanje psihologije, velik interes je imao prema teorijama Sigmunda Freuda koje su u njemu pobudi interes za proučavanje snova i posjesti. [6]

U Bretonovim očima podsvijest je bila fontana kreativnosti koja bi omogućavala pjesnicima i slikaricama da stvaraju nevjerovatne radove. Nadrealistima je bio cilj osloboditi um od razuma i svjesni kroz mnogobrojne tehnike koje bi im omogućile prodrijeti duboko u psihu i doprijeti do podsvijesti. Jedna od glavnih tehnika koji su nadrealisti koristili je automatizam. “Mentalni automatizam u svom najčišćem obliku je alat uz pomoć kojeg se stvara ekspresija usmeno, pisanom riječju ili na bilo koji drugi način — stvarno funkcioniranje misli. Diktat misli, u nedostatku bilo kakve kontrole koju vrši um, oslobođena bilo kakvih estetskih ili moralnih briga.” [7]

Slika 5 Andre Masson. Automatsko crtanje. (1924)

Nadrealist Andre Masson bi pustio da gesso slobodno padne na površinu platna potom bi na to bacio pijesak i pustio da se zalijepi za zamazani dio i potom bi slikao oko toga. Njegova slike “Borba riba” iz 1926. je rani primjer automatizma. No nisu svi nadrealisti bili skloni apstraktnom pristupu. “Umjetnici poput Dalia i belgijskog umjetnika Renea Magrittea stvorili su

hiperrealistične vizije poput snova koje su prozori u čudan svijet van uobičajnog. Na primjer, Magritteova "vidovitost" (1936), u kojoj umjetnik slika pticu u letu dok gleda jaje koje leži na stolu, sugerira san ili halucinacijsko stanje." [8]

Ono što Dali-a isticao od ostalih nadrealista nisu bile samo njegove upečatljive slike već i njegova osobnost. Dali je bio poznat po svojim ekstravagantnom ponašanju i velikom egu. On je sebe smatrao najboljim i najvećim i imao je potrebu da ga i drugi vide kao takvog. Smatrao je da ga njegova halucinacije i iluzije daju prednost nad drugim nadrealistima zbog toga što je njegova umjetnost dolazila ravno iz podsvijesti i fantazija. Osim njegovih slika Dali je pridonio još jednu važnu inovaciju umjetnosti, a to je njegova poznata "paranoično kritička metoda." Ona je definirana kao mentalno stanje u kojem osoba razmišlja i percipira svijet oko sebe na potpuno drukčiji način, iracionalan i spontan način kojim stvaramo nove asocijacije. [9]

Osim automatizacije i Dalieeve paranoično kritičke metode postoji još jedna bitna metoda i pristup nadrealizmu, jukstapozicija (juxtaposition). Jukstapozicija je jedan od glavnih i najprepoznatljivih karakteristika nadrealizma. Ona se sastoji od kombiniranja ne spojivih predmeta poput kolaža (asamblaža), takva kompozicija može donijeti novo značenje i interpretaciju predmetima koji su korišteni. Isto tako može izazvati humor, duboko promišljanje i osjećaj nelagode. [10]

Slika 6 Rene Magritte - Osobne vrijednosti, 1952.

3. 2 Metode nadrealizma

Gotovo je nemoguće točno odrediti vizualnu estetiku nadrealizma, opus radova i umjetnika je previše širok. Iako je kao ogledni primjer nadrealizma najčešće koriste Dali-eve slike zbog njegove popularnost. Svaki je umjetnik imao svoju metodu i pristup nadrealizmu, neki su koristili spontanost i nepredvidljivost materijala te nekontrolirani pokreti ruke kako bi bili oslobođeni racionalnosti i svijesti uma. Dok su drugi svoje podsvjesne impulse i osobne fantazije realizirali zorno i detaljno stvarajući svojevrzni prozor u svoju podsvijest.

Centralna misao nadrealizma je oslobođenje podsvijesti od racionalnog uma, odvajanje od realne stvarnost u svrhu stvaraju apsolutne stvarnosti prema našem vlastitom viđenju.

Nadrealisti su preokupirani vlastitim svijetom unutra njih samih te kroz metode aktualiziraju taj svijet na vizualan način. “Njihova duboka ravnodušnost prema načinu na koji ih sudimo, pa čak i prema različitim kazne koje su im izrečene omogućuju nam da pretpostavimo da dobivaju veliku utjehu iz njihove mašte da uživaju u svom ludilu dovoljno da izdrže ideja da se njegova stvarnost ne proteže izvan njih samih.”[7]

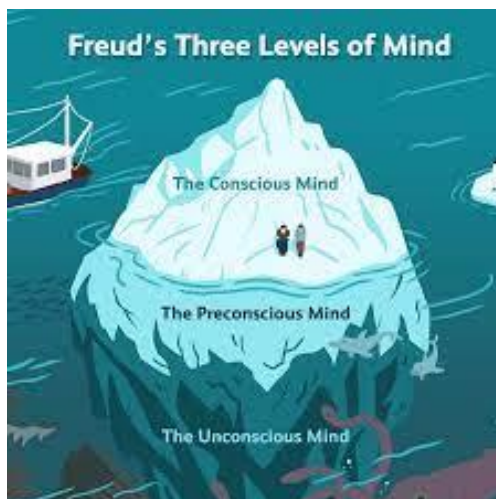

4. Podsvijest kao izvor inspiracija

Podsvijest je najveći i naj neistraženoj dio naše psihe koji skriva u sebi najviše potencijala za rast i razvoj. Podsvijest se sastoji od svega što nije dio svijesti to jest onoga što svijest odbacuje i onoga što potiskujemo, poričemo i ne želimo vidjeti. Psihoanalitičar iz Švicarske Carl Jung i Sigmund Freud iz Austrije su dva imena u području podsvijest kao i tumačenja snova. Oboje pridaju važnost podsvijesti i snova kao i načinu na koji nas naši snovi definiraju.

Freud smatra da snovi spajaju vanjski svijet, osobna iskustva, tjelesne stimulacije i seksualnost. Teorija samoorganizacije snova tvrdi da pamćenje regulacija emocije i percepciju vanjskih podražaja koji mogu pridonijeti sadržaju sna, stoga sadržaj sna može imati važne informacije o nama. Snovi nam daju važne tragove te nas upućuju prema onome što se nalazi u našoj podsvijesti.[11]

Freud je podijelio ljudski um u tri kategorije svjesnosti: pred svjesno, svijest i nescjesno. Pred svijest sadrži misli i osjećaje kojih osoba trenutno nije svjesna, ali koje se lako mogu dovesti do svijesti kada je to potrebno. Neposredno ispod razine svijesti nalazi se nescjesnog uma koji sadrži sve čega nismo svjesni i ono što smo zaboravili. Pred svijest je slična mentalne čekaonice u kojoj misli ostaju sve dok "ne uspiju privući pažnju svijesti" i budu osviještene. To je ono što nazivamo sjećanjem, primjer bi bio kada osoba ne razmišlja o nečemu sve dok to nije spomenuto ili potaknuto emocijama. Podsvijest se sastoji od mentalnih procesa i karakteristika koji su neprihvatljivi svijesti i time ne odgovaraju našoj svjesnoj slici sebe stoga bivaju odbačeni. No usprkos tome što su oni odbačeni oni i dalje imaju utjecaj na naše osjećaje i ponašanja. Fenomen kada osoba spontani i neočekivano učini, kaže ili pomisli nešto što se suprotstavlja ili potpuno ne odgovara karakteru te osobe. Ti nekontrolirane i nescjesne impulse nazivamo "frojdovski lapsus" i on nastaje kada jedan od potisnutih aspekata nas naglo izleti na površinu. Podsvijest je poput sante leda, ono dio koji ne vidio je najopasniji.[12]

Slika 7 Podsvijest

Neka iskustva i emocije su previše za nas stoga ih potiskujemo duboko u podsvijest te smatramo da se tako rješavamo tih iskustva, naprotiv mi ih samo mičemo s vida. Podsvijest isto tako sadrži naše primitivne impulse (eros i thanatos), seks i agresija. Jedini način na koji možemo ovladati našom podsvijest je da ju osvijestimo, dovedemo ono što smo potisnuli van na površinu.[12]

Dok se teorija Sigmunda Freuda fokusira na oslobađanje i vizualizaciju podsvijesti kroz snove, Carl Jung dodaje element promjene i aktualizacije, aktivni pristup kod nošenja s podsvijesti.

Carl Jung definira podsvijest kao kolekciju potisnutih činjenica o nama, Jung tu naziva sjenom. Umjesto da se suočimo sa sjenom mi se pretvaramo de ona nepostojni. Agresivni impulsi, taboo misli, sramotna iskustva, nemoralni nagoni, strahovi i neprihvatljive seksualne želje samo su neki od aspekata sjene. Činjenica da smo mi kao individualci dobra i cista osoba je dio naše svijesti i ega, zbog toga potiskujemo sjenu dublje u sebe jer mi nikada nabi mogli biti "takvi." Zbog toga smo skloni projiciranju naše vlastite unutarnje tame na ostale. "Prvo odbijamo, onda projiciramo." [13]

Dok odrastamo društvo i okolina nas podučavaju o tome kako neka ponašanje i misli su neprihvatljiva i zato moramo činiti sve što je u našoj moći da to izbjegnemo. Kada got pređemo liniju onoga što je društveno prihvatljivo izloženi smo nekom obliku kazne ili osuđivanja. Kado bi izbjegli to okrećemo se egu koji nam govori kakva smo mi osoba, kakvi nismo, što nismo i što ne bi nikada učinili. Jednom kada osoba razvije stav o sebi ona nesvjesno odbacuje sve što nije u skladu s time, to nazivamo sklonost potvrdi ili potvrda pristranosti. Odbačena i potisnuta od ega sjena rase, duboko u nama ta iskustava mutiraju i mijenjajući se u nešto posve drukčije poprimajući gotovo demonski odlike. [13]

Jedini način da se oslobodimo toga je kroz "rad sa sjenom." Rad sa sjenom je proces osvještavanje podsvijesti, kroz njega postajemo svjesni naših podsvjesnih impulsa i ostvarujemo mogućnost upravljanja njima. Ti impulsi sami po sebi su bezopasni no to nas ne smije zavaravati svaki aspekt sjene ima razornu moć u sebi i mi kao individualac u sebi to nosimo što je uistinu zastrašujuća misao. No ti impulsi ako pravilno integrirani u svijest i pametno usredotočeni mogu dovesti do mentalne i duhovne cijelost i postati izvor nove energije i inspiracije. [13]

U knjizi "Duh u čovjeku, umjetnosti i literaturi" Carl Jung ostvaruje direktnu vezu između podsvijesti i umjetnosti kroz ono što naziva "kreativni impuls." Jung definira kreativni impuls kao: "Umjetnik se hvata za tu sliku [impuls] , podižući je iz najdubljeg nesvjesnog, usklađuje je sa svjesnim vrijednostima, transformirajući je tako dok je umovi njegovih suvremenika mogu prihvatiti u skladu s njihovim sposobnostima." On smatra da umjetnik za riziku od druge osobe je u boljem odnosu sa svojom podsvijesti te kroz umjetničku disciplinu efektivnije barata sjenom,

podsvjesno je oblikovano i usmjereno kroz razum svijesti. “Relativna nesposobnost umjetnika da se prilagodi okreće mu se u korist; to mu omogućuje da slijedi vlastite težnje izvan utabanih staza i otkrije nešto što bi moglo zadovoljiti nesvjesne potrebe njegove dobi.” [14]

5. Refleksija kroz umjetnost

Kako bi razumjeli sami sebe i došli do naše umjetničke srži ako samog izvora i krojena našeg umjetničkog stvaralaštva potrebno je posegnuti duboku u sebe. Propitkivati se važna pitanja, prisjećati detalja, trenutaka u našem životu koje smo zanemarili ili potisnuli zbog nekog specifičnog razloga.

“Tehnike, mediji i pristupi temeljeni na umjetnosti. Istraživanje temeljeno na umjetnosti kao primjena " umjetničkih pristupa kvalitativnom istraživanju "(Wang et al. 2017: 7), obuhvaća ulogu i identitet "istraživačkog umjetnika" koji koristi "umjetnički nadahnute metode ili pristupe" i / ili gdje je "uloga kvalitativnog istraživača i umjetnika potpuno mješoviti" (Wang et al. 2017: 10).”[15]

Kada smo svjesni sami sebe možemo pronaći elemente sebe koji su do sada bili nevidljivi. Možemo dati glas i izražaj nečemu što možda ne razumijemo i kroz izražaj i vizualizaciju razumjeti sami sebe i osloboditi dio sebe.

“Istraživanje temeljeno na umjetnosti obuhvaća širok raspon umjetničkih medija i materijala koji uključuju, ali nisu ograničeni na, likovnu umjetnost, performativnu umjetnost, integriranu umjetnost i digitalnu umjetnost. Tehnike temeljene na umjetnosti mogu uključivati upotrebu " već postojećih slika (...) ili slike koje je stvorio istraživač [praktičar] "(Rose, 2016: 15). Crtanje, slikanje, fotografija, graviranje i kolaž široko su korištene tehnike temeljene na umjetnosti za proučavanje identiteta (Gauntlett i Holzwarth 2006; Jeffers 1996; Leavy 2009; Unrath i Nordlund 2009).”[15] Vizualni medij osim što su zdrav i ne destruktivan način za rješavanje i nošenje s elementima sebe koji su previše duboko u nam, skriveni ili jednostavno pre teški za rijeci. Nažalost kroz vizualizaciju i izražavanje naše podsvijesti mi otkrivamo i rješavamo samo mali dio naj češće puno veće i dublje stvari. To je spor i dugotrajan proces, ponekada i neplodan ali je bitan jer što se bolje poznajemo to imamo više prostora za rast kao umjetnici i kao osobe.

6. Osobni kreativni procesi

Kroz digitalni medij i program Clip Studio Paint vizualizirati ću svoje podsvjesne impulse. Za ilustraciju u programu korišten je grafički tablet Huion 1060 Plus.

6.1. Inspiracija

Cijeli koncept sjene i podsvijesti kao ogromnog izvora inspiracije i ideja me fascinirao odmah. Stoga sam odlučio i sam probati, malo jer reći da rezultati nisu bili vidljivi odmah. Kroz gotovo šest mjeseci prisjetio sam se puno stvari iz djetinjstva koje su imale utjecaj na mene bez da sam toga bio svjestan. Osim novih ideja i inspiracije ostvario sam bolje razumijevanje samog sebe. Naravno moje samo analiziranje nije ni približno nivou profesionalnog psihoterapeuta, ali mi je uvelike pomoglo i dalo ideje za ovaj rad.

Oduvijek sam imao visoku tendenciju i afinitet za erotiku i horror, no nikada u potpunosti nisam shvatio zašto i otkuda. Smatrao sam da je to zbog toga što sam vrlo rano otkrio erotiku u obliku "Djevojke dana" iz novina 24 sata i kroz internet kojemu sam imao pristup vrlo rano. No pravi razlog je taj što sam u 3. razredu osnovne škole ponesen stvarima koje sam vidio na televiziji u kasno noćne sate i mojoj ljubavi prema pokemonima. Odlučio sam tu ljubav iskazati kroz crtež na satu likovnog, ne sjećam se točnog sadržaja mog rada ali ono što je slijedilo ostalo je uz mene dugo vremena. Nakon što sam svoj rad ponosno pokazao učitelju on me poveo kod pedagoga i pozvao moje roditelje na razgovor. Sram koji sam osjećao dok su oni zajedničkim snagama grubo kritizirali mene i moj "neprimjereni" crtež. Nakon tog incidenta moji roditelji su kopali po mojoj sobi pronašli još neprimjerenih radova i moje kolekciju djevojka dana. Sve je otišlo u pepeo, moji radovi, moja kolekcija i moje privilegije.

Sram koji rezultirao iz tog incidenta ostao je u meni sve do srednje škole, a u potpunosti je nestao tek sada na fakultetu. Kroz istraživanje svoje podsvijesti uspio sam nadići taj sram i ponovno dobiti ponos u svoje erotske i mračne radove. Stoga sam odlučio još jedanput ponosno prezentirati svoje fantazije u javnosti.

6.2. Analiza ilustracija

6.2.1. Ilustracija 01 – Pikachu

Pokemoni su imali veliku prisutnost u mojem djetinjstvu i u mojim naj ranijim crtežima. Razlog zbog kojeg sam izabrao Pikachu-a pored svih ostalih pokemona je taj da je on naj poznatiji i naj naj prepoznatljivi pokemon od svih i svojevrsni simbol djetinjstva kod mnogih ljudi. Upravo zbog toga on je bio najbolji izbor za ilustraciju kojoj je fokus moje djetinjstvo, specifično predškolsko doba jer ono daje najbolji kontrast između mene sada i mene nekada.

Ova ilustracija utjelovljuje moju nostalgiju za mojim djetinjstvom, za bezbrižnim, veselim i pomalo usamljenim vremenima. Isto tako predstavlja bitan trenutak u mom životu, trenutak kada sam bio prisiljen odrasti, zaboraviti na animirane filmove i likove iz mašte. Crvena lica koja izlaze i Pikachu-a simboliziraju moj očaj, žaljenje i tugu pred spoznajom da ću s vremenom odrasti u ono što sam sad. Nisam uspio sačuvati nevinost pokemona kao motiva onako kao ih se sjećam.

Slika 8: Ilustracija 01 – Pikachu

6.2.1. Ilustracija 02 – Jonny

Slično kao i ilustracija 01 ova ilustracija u meni budi uspomene iz prošlosti koje u meni potiču emocije koje jedino mogu izraziti tako da ih pretvorim u ilustraciju.

Doka sam odrastao nisam imao prijatelje. Moji prvi prijatelji koji nisu bili izmišljeni pojavljuju se tek u srednjoj školi. Iako nisam imao prijatelje imao sam nešto bolje, zlatnog retrievera Jonny-a i plišanog psa istog imena s kojim sam bio nerazdvojan. Nakon što je Jonny umro 2012. plišana replika je jedino što je ostalo. Sve dok jednog dana moji roditelji nisu odlučili baciti plišanog Jonny-a jer je bio jako prljav i star.

Svaki put kada se sjetim svog psa sjetim se i plišanog Jonny-ia koji sjedi negdje na smetlištu, truo, pljesniv i pun žohara. Ilustracija je napravljena sa svrhom da zrači tugom te prikazuje raspad dječje uspomene pod teretom vremena.

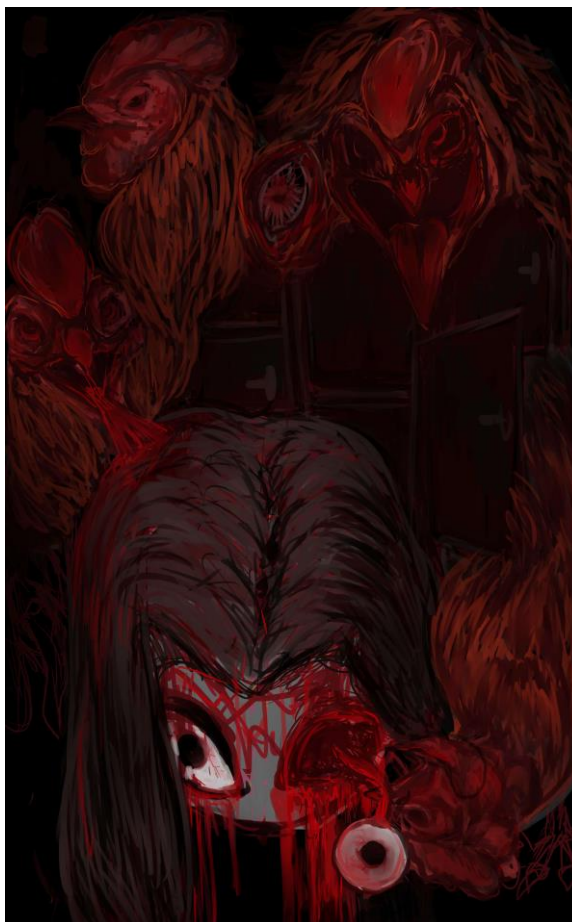

Slika 9: Ilustracija 02 – Jonny

6.2.1. Ilustracija 03 – Kokot

Dok sam bio mlađi baka na selu je imala kokoši, ja sam volio gnjaviti kokoši, baka je nabavila pijetla da pravi kokošima društvo, pijetao je bio mlad i agresivan. Jednog dana za vrijeme moje dnevne rutine gnjavljenja kokoši pijevac me napao i ja sam počeo bježati, pobjegao sam u drvarinu i zatvorio vrata. Kada sam provirio da vidim jeli pijetao otišao on je gurnuo glavu između okvira i vrata, ja sam naglo u napadu panike gurnuo vrata da ih zatvorim i nastavio sam gurati svom snagom dok nisam čuo tihi pijetla kao izdiše, zadavio sam ga (nije bilo namjerno). Nakon što sam se uvjerio da je pijetao zapravo mrtav pokopao sam ga iza kuće. Nitko nikada nije saznao, baka je mislila da je pijetao pobjegao.

Koliko got ovo zvučalo komično, taj me događaj traumatizirao i činjenica da nikome nisam mogao reci nije pomogla. Imao sam nebojene noćne more s pijetlom i dan danas imam strah od peradi, posebice kokoši i pijetlova. Na ilustraciji se pojavljuje i motiv vrata koja su svojevrsni izvor fobije. Naime ne osjećam se sigurno spavati te se ne mogu koncentrirati ako vrata na prostorijski nisu zatvorena.

Slika 10: Ilustracija 03 – Kokot

6.2.1. Ilustracija 04 – Sjena

Ova ilustracija prikazuje kakao je zamišljam jedan dio svoje sjene. Izobličena, sastavljena od puno malih dijelova mene. Ponekada sjena nenadano iskoči na površinu kroz male lapsuse u pažnji ili koncentraciji. Nenadano izloženi smo nečemu čaga nismo svjesni, a neporeciv je dio nas. Jedan bitan dio moje sjene je eskapizam, bijeg i odmicanje od stvarnosti kroz crtanje, anime i stripove.

Ilustracija prikazuje izobličena lica animiranih likova koji formiraju ne ljudsku masu koja želi neželjeno izlazi van. Bijeg od stvarnosti je ujedno porok kao i jedina svrha mog umjetničkog izražavanja. Stoga pravilno integriranje ovog aspekta sebe zahtjeva vrijeme i strpljenje.

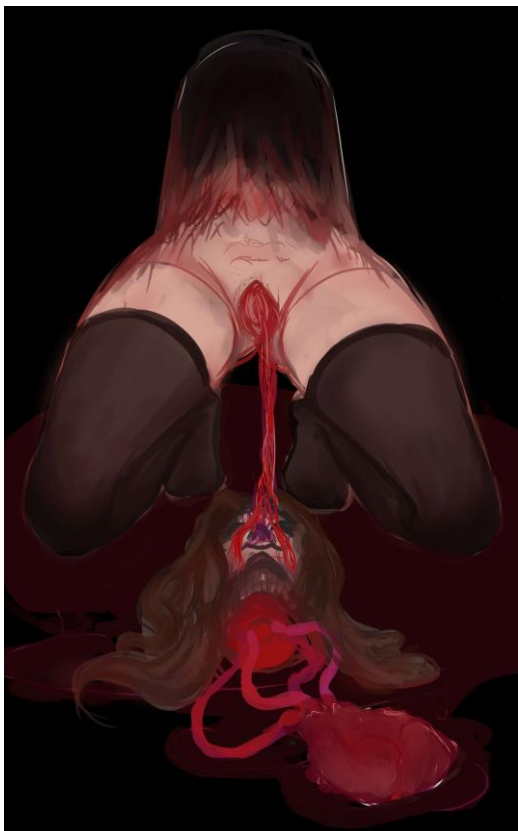
Slika 11: Ilustracija 04 – Sjena

6.2.1. Ilustracija – 05 Prometheus (Prometej)

Velik sam ovisnik i konzumer energetskih napitaka i jednog dana sam razmišljao o tome da napravi svoji brand energetskih napitaka. Prometheus sadržava opasne količine kofeina i taurina kao i visok postotak alkohola prekriven slatkim okusom soka.

Ova ilustracija prikazuje ideju za reklamu za Prometheus. Žena popije napitak i pomokri se na osobu ispod nje i potom toj osobi pokuca srce, jer Prometheus je toliko jak da podiže mrtve iz groba. Ideja je bila prilagođena za medij ilustracije tako da je žena i limenka budi sjedinjeni. U kontekstu moje podsvijesti ova ilustracija upućuje na nekoliko problema od konzumiranja velikih količina energetskih napitaka pa do samo prouzrokovane insomnije. Problem je toliko dugo bi uz mene da je prerastao u fetišizam, ljubav prema onome što mi šteti jer to toliko volim.

Slika 12: Ilustracija 05 – Prometej

6.2.1. Ilustracija 06 – M-Nyaa

Ova ilustracija je moj prikaz popularnog trenda u anime i manga mediju, nekomusume. Nekomusume se najbolje može prevesti kao cura mačka, to je tip lika koji utjelovljuje riječ slatko. Kada spojite slatku i veselu estetiku anime likova s atributima mučke dobijete veselog, razigranog i umiljatog lika. Ja sam se odlučio fokusirati na druge aspekte mačke, aspekt okrutnog lovca koji je sklon ubijanju i lovu kako bi poboljšao svoje vještine za buduće pothvate. Način na koji je lik pozicioniran poziva na seksualnost, na zavodljivu i razigranu stranu mačke koja prekriva predatorske instinkte koji su u njoj.

Ideju sam dobio još davno kada sam vidio veliku mačku (majka) kao nosi još živog miša svojim mladuncima, mladunci su gotovo sat vremena gnjavili lovili i igrali se mišem prije nego ga je jedan od njih ubio. I umjesto da ga potom pojedu oni su ga samo ostavili, mrtvog da trune. Taj prizor je u meni potaknuo fascinaciju jednako koliko i strah, što ako bi ljudsko biće imalo karakter i psihu mučke. Šarm i umiljatost koja prekriva instinkt koji ubija bez savjesti.

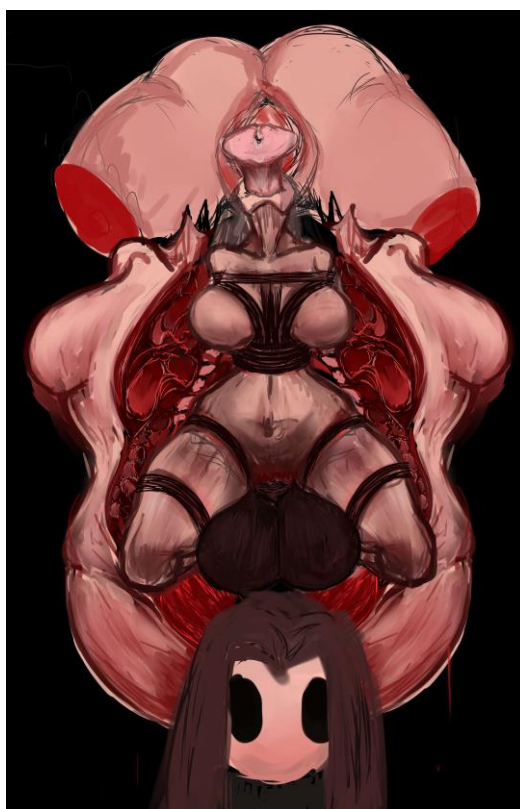
Slika 13: Ilustracija 06 – M Nyaa

6.2.1. Ilustracija 07 – Perverzna fantazija

Od svih ilustracija ova najbolje prikazuje apsurdnost moje mašte. Ovakav čin u stvarnosti je nemoguć i upravo to a čini zanimljivim. Ekstremno seksualna i visoko nasilna priroda ilustracije stvara kontrast s autorom koji je blage naravi i bez ikakvog seksepila.

Postoji stereotip ili stigma oko umjetnika čiji opus rada obuhvaća ili se isključivo fokusira na erotiku, nasilje i mračnijem aspekte stvarnosti. Smatra se da su ti ljudi bez iznimke mentalni bolesnici ili žrtve obiteljskog nasilja. Smatra se da su ti individualci skloni agresivni, ekstremni sadisti i bez empatije. No to ne može biti dalje od istine, takva umjetnost je kreativan odgovor na destruktivne impulse. Ona je bezopasna i njeno stvaranje oslobađa autora od negativnih aspekta njegove podsvijesti.

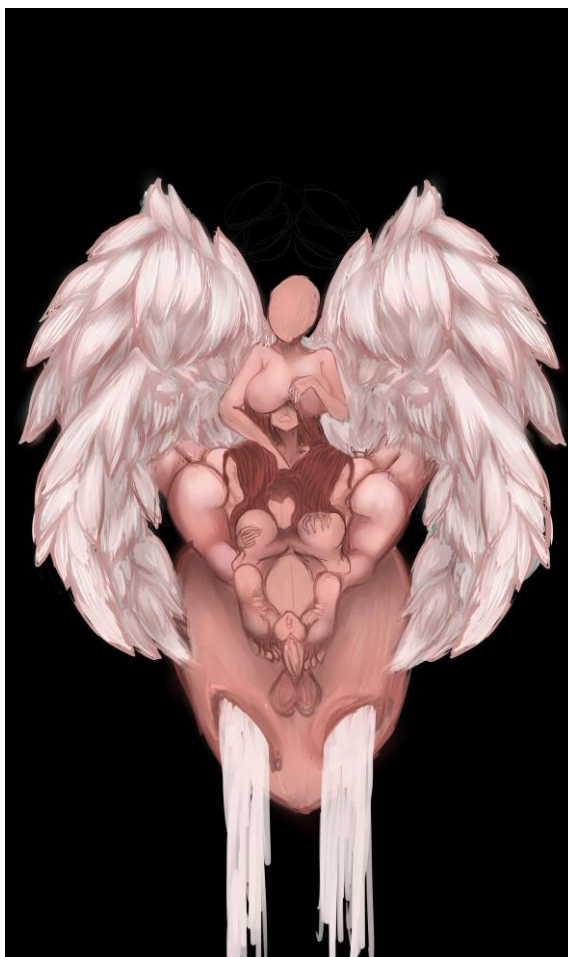

Slika 14: Ilustracija 07 – Perverzna fantazija

6.2.1. Ilustracija 08 – Anđeo

Ova ilustracija prikazuje moj seksualni impuls u punom zamahu. Primitivni instinkti i impulsi koji su prikazani na ovoj ilustraciji su dio svakoga od nas te su najčešće potisnuti kao rezultat društvenih regulacija koje takve činova smatraju nečistim i vulgarnim barbarstvom. No seksualna požuda je među naj čistim impulsima koje čovjek posjeduje.

Anđeoska krila i aureola upućuju na svetost i čistoću seksualne požude kao čina uzvišene moći, ljubavi i ljudske strasti. Prepustiti se svojim instinktima i kroz čin seksa osloboditi potisnute snove i želje u drugoj osobi. Oslobađanje i sjedinjenje tijela kao ultimativnog sredstva za izražavanje strasti.

Slika 15: Ilustracija 08 – Anđeo

7. Zaključak

Cilj zadan na početku projekta je ostvaren u potpunosti. Ovaj rad stoji i kao primjer eksplicitne umjetnosti koja potječe iz umjetnikove mračne strane svijesti te kroz prakticiranje umjetničkih metoda i autorefleksiju ti impulsi dolaze na vidjelo gdje su pretvorene u umjetnička djela. Kroz Ero guro kao avangardni pokret prikazao sam važnost ovakvog tipa umjetnosti te kroz metode nadrealizma i psihologiju sjene dao sam uvid u umjetničke metode kroz koje osoba može lakše artikulirati svoju podsvijest.

Ova rad pred vama prostire sve ono što do sada u meni niste zamijetili jer ja nisam bio sposoban ili voljan to podijeliti s vama, no ovaj rad mi je omogućio upravo to.

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Antonio Jakšić (*ime i prezime*) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom Knjiga ilustracija "Mračni impulsi" (*upisati naslov*) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

(*upisati ime i prezime*)

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Antonio Jakšić (*ime i prezime*) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom Knjiga ilustracija "Mračni impulsi" (*upisati naslov*) čiji sam autor/ica.

Student/ica:

(*upisati ime i prezime*)

(vlastoručni potpis)

8. Literatura

[1] M. Silverberg: *Erotic Grotesque Nonsense The Mass Culture of Japanese Modern Times*, California, 2009.

[2] I. Amano: *Decadent Literature in Twentieth-Century Japan*, New York, 2013.

[3] L. Lackney: *Ero-Guro-Nansensu: Modernity and its Discontents in Taishō and Early Shōwa Japan*, Tennessee, 2020.

[4] <https://adblankestijn.blogspot.com/2014/02/the-mysteries-of-edogawa-ranpo.html>,
Pristuljeno: 27. 08. 2022.

[5] <https://www.mangaupdates.com/series.html?id=172065>, Pristuljeno: 27. 08. 2022.

[6] <https://www.history.com/topics/art-history/surrealism-history>, Pristuljeno: 27. 08. 2022.

[7] <https://theanarchistlibrary.org/library/andre-breton-manifesto-of-surrealism>,
Pristuljeno: 27. 08. 2022.

[8] <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-what-is-surrealism>, Pristuljeno: 27. 08. 2022.

[9] <https://www.youtube.com/watch?v=UOIaKa0ffhQ>, Pristuljeno: 28. 08. 2022.

[10] <https://www.britannica.com/art/Surrealism>, Pristuljeno: 27. 08. 2022.

[11] <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2018.01553/full>, Pristuljeno: 27. 08. 2022.

[12] <https://www.simplypsychology.org/unconscious-mind.html>, Pristuljeno: 27. 08. 2022.

[13] <https://highexistence.com/carl-jung-shadow-guide-unconscious/>, Pristuljeno: 29. 08. 2022.

[14] <https://highexistence.com/carl-jung-artistic-impulse/>, Pristuljeno: 29. 08. 2022.

[15] S. R. Klein, K. M. Miraglia: *Becoming a Visually Reflective Practitioner*, Chichago, 2021.

9. Popis slika

Slika 1 "Taksi plesačice" u Tokijsko plesnom klubu, oko 1930. Izvor: <https://www.oldtokyo.com/taxi-dancers-tokyo-c-1930/>

Slika 2 Naslovnica magazina "Eiga no tomo" Izvor: <https://order.mandarake.co.jp/order/detailPage/item?itemCode=1080260648>

Slika 3 Manga adaptacija priča Edigawe Ranpoa, Izvor: <https://www.anime-planet.com/people/ranpo-edogawa>

Slika 4 Isjecak iz knjige "Krvavi Ukiyo-e" Izvor: <https://ramonagrimes.tumblr.com/page/7>

Slika 5 Andre Masson. Automatsko crtanje. (1924) Izvor: https://en.wikipedia.org/wiki/Surrealist_automatism

Slika 6 Rene Magritte - Osobne vrijednosti, 1952 Izvor: <https://www.artsy.net/artwork/rene-magritte-les-valeurs-personnelles-personal-values>

Slika 7 Podsvjest, Izvor: <https://www.verywellmind.com/the-conscious-and-unconscious-mind-2795946>

Slika 8: Ilustracija 01 – Pikachu

Slika 9: Ilustracija 02 – Jonny

Slika 10: Ilustracija 03 – Kokot

Slika 11: Ilustracija 04 – Sjena

Slika 12: Ilustracija 05 – Prometej

Slika 13: Ilustracija 06 – M Nyaa

Slika 14: Ilustracija 07 – Perverzna fantazija

Slika 15: Ilustracija 08 – Anđeo

.